

Mindre Meddelelser.

Marin-kvartære Skaller fra Utorqait, Vest Grønland.

Af

Dan Laursen.

I 1930 foretog Museumsinspektør ved Nationalmuseet, Dr. phil. THERKEL MATHIASSEN archæologiske Undersøgelser i Sukkertoppen Distrikt, Vest Grønland. Ved Utorqait i Kangâmiut Omraadet fandtes en gammel Boplads, som var anlagt paa en marin Terrasse. Paa to Lokaliteter indsamlede Dr. TH. MATHIASSEN Skaller, som ved Hjemkomsten overgaves Statsgeolog, Dr. phil. V. NORDMANN til Bestemmelse. Materialet har Dr. NORDMANN imidlertid senere velvilligst overladt nærværende Forfatter til Bearbejdelse.

Sukkertoppen Distriktet har aldrig været underkastet nogen systematisk geologisk Undersøgelse, saa vor Viden om Forholdene er meget ringe. Af nogle spredte Iagttagelser ses det, at man paa flere Steder finder tydelige Vidnesbyrd om, at Landet har hævet sig. Kvartære Strandvolde er iagttaget paa nogle af Distriktets Øer, ligesom der ved Bopladsen Kangerdluarssuks Kirkegaard er fundet Lag af Skaller (1, p. 110). Til disse Oplysninger kan altsaa nu føjes Lokaliteten Utorqait.

Utorqait, der betyder »de gamle«, er beliggende paa Fastlandet Øst for Kangâmiut. Ifølge MATHIASSEN (2, p. 11) er Overfladen paa Lokaliteten meget ujævn og bestaar af afrundede Gneisrygge, som hæver sig til 3—400 m o. H. En meget snæver Kløft skærer sig ind nedenfor Bopladsen og danner en lille Naturhavn, hvis inderste Del er ganske lavvandet. Billedet (Fig. 1) viser Bopladsen fra Vest. Den strækker sig fra Højvandsmærket op til Teltene. Der kan ses to Terrasser. Den laveste er ca. 4,5 m o. H. og er muligvis betinget af Klippeterrænet. Den højeste Terrasse strækker sig fra ca. 7 m til ca. 10,5 m o. H. Terrasserne er bevokset med bl. a. *Elymus* og *Empetrum*. Jordbunden er Sand, for det meste blandet med knuste Skaller. Paa det afbildede Omraade fandtes 24 Husruiner. Paa den øverste Del af den højeste Terrasse er Husene anlagt i Sand, medens Jordbunden under Husene længere nede paa Terrassen mere har Karakter udelukkende af knuste Skaller.

I Ruin Nr. 13 fandtes under Grønsværen i det ene af de 2 Rum, hvoraf Huset bestaar, et Kulturlag 10—20 cm tykt, tæt pakket med Knogler og Skaller. En hjembragt Prøve taget i ca. 6,7 m o. H. indeholdt en Del rullede Gneisstykker og talrige Skalfragmenter, af hvilke kun faa var større end 5×5 mm. Følgende Arter kunde identificeres:

Fig. 1. Udsigt over den forhistoriske Boplads Utorqait fra Sydvest.

THERKEL MATHIASSEN fot. 1930.

Pecten islandicus MÜLL.
Mytilus edulis L.
Saxicava arctica (L.)
Mya truncata (L.)
Trochus truncatus (STRØM)
Balanus balanus (L.) DA COSTA
Strongylocentrotus droebachiensis (MÜLL.)
Serpula sp.

At Laget er et naturligt Skallag og ikke en Køkkenmødding ses bl. a. af Forekomsten af *Balanus balanus* og *Strongylocentrotus droebachiensis*. Klimaet har sandsynligvis været omtrent som nu, da Laget afsattes.

Lidt Nord for Bopladsen fandt Dr. MATHIASSEN et Skallag 30 m o. H. paa en Lokalitet kaldet »Muslingehøjen«. En hjembragt Prøve indeholdt følgende Arter:

Pecten islandicus MÜLL.
Lima subauriculata MONT.
Crenella decussata (MONT.)
Mytilus edulis (L.)
Astarte borealis (CHEM.)
Cyamium minutum FABR.
Macoma calcarea (CHEM.)
Saxicava arctica (L.)
Mya truncata (L.)
Boreochiton ruber LOWE
Puncturella noachina (L.)
Acmaea rubella (FABR.)
Margarita helicina (PHIPPS)
Onoba aculeus (GOULD)
Alvania jan-mayeri (FRIELE)
Velutina velutina (MÜLL.)
Trophon clathratus L.
Trophon truncatus (STRØM)
Bela sp.
Balanus balanus (L.) DA COSTA
Balanus crenatus BRUG.
Strongylocentrotus droebachiensis (MÜLL.)
Serpula sp.

Alle de fundne Arter lever ved Vest Grønlands Kyster i Dag. Klimaet har sandsynligvis været, som det er i Nutiden paa den samme Bredde. Af de fundne Arter er *Onoba aculeus* (GOULD) og *Velutina velutina* (MÜLL.) ny i Listen over kvartære Skaller fra Grønland.

LITTERATUR

1. AMDRUP, G. C.; BOBÉ, LOUIS; JENSEN, AD. S.; STENSBY, H. P.: Grønland i Tohundredaaret for Hans Egedes Landing. Medd. om Grønland. Vol. LXI. København 1921.
2. MATHIASSEN, THERKEL: Ancient Eskimo Settlements in the Kangamiut Area. Medd. om Grønland. Vol. 91. No. 1. København 1931.